

የአወሳሰኑ ሁኔታም በዝርዝር አስቀምጦአል። በዚህ ረገድ የአዋጁ አንቀጽ 50፣ 51 እና 53 እንደዚሁም 54ን በተለይ መመልከቱ ተገቢ ይሆናል። የሚከፈል ካሳ ካለ መጠኑ የሚወሰነው በዓለም የፖስታ ሕብረት ስምምነት /ኮንቪንሽን/ በተወሰነው እና ከሌሎች አገሮች ጋር በሚደረጉ ልዩ ስምምነቶች መሠረት እንደሆነ በአንቀጽ 54 ተመልክቶአል። እንግዲህ ከአዋጁ አጠቃላይ መንፈስ፣ በተለይ ደግሞ ከተጠቀሱት አንቀጾች በግልጽ መገንዘብ የሚቻለው ፖስታው /ዕቃው/ በመጥፋቱ፣ በመሰረቱ፣ በመበላሸቱ፣ ወዘተ ምክንያት አመልካች ካሳ እንዲከፍል የሚጠይቅ ቢሆን መጠየቅ ያለበት በአዋጁ መሠረት እንደሆነ ነው። በሌላ አነጋገር በዚህ ረገድ ካሳ የሚጠየቅበትንና መጠኑም የሚወሰንበት ራሱን የቻለ ልዩ ሕግ ተደንግጎአል ማለት ነው። በመሆኑም ይህን ሕግ በመተው ካሳው በፍትሐብሔር ሕጉ መሠረት እንዲከፈል መወሰን መሠረታዊ የሕግ ስህተት መፈጸም ነው የሚሆነው። ስለዚህም የሚከተለውን ውሳኔ ሰጥተናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 06053 በነሐሴ 19 ቀን 1997 ዓ.ም. እና የፌ/ከ/ፍ/ቤት በመ/ቁ 01854 መጋቢት 19 ቀን 1998 ዓ.ም. የሰጡአቸው ውሳኔዎች በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 348/1/ መሠረት ተሻሽለዋል።
2. ተጠሪ ያቀረበችው የካሳ ክፍያ ጥያቄ መታየት ያለበት በአዋጅ ቁ. 240/58 መሠረት በመሆኑ የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ክስን ከዚህ አዋጅ አንጻር በመመርመር ተገቢ ነው ያለውን ውሳኔ ይስጥ ብለናል። ይፃፍሉት።
የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

- ፍስሐ ወርቅነህ
- ሐጎስ ወልዱ
- ሒሩት መለሠ
- ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተ/ቤ/መ/ፓ/ጠ/ቤ/ጽ/ቤት አልቀረቡም።

ተጠሪ፡- አቶ ይትባረክ ሣህሉ አልቀረቡም።

መዝገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ የተመለከተው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ የተጀመረው በጅጅጋ ዞን ከፍ/ቤ/ት ሲሆን የአሁን ተጠሪ በአመልካች ላይ በቀረበው ክስ ነሐሴ 3 ቀን 1994 ዓ.ም. በተደረገ ውል ከሣሽ ሁለት የጭነት መኪናዎችን ለ1 ዓመት እንድገለገልበት ከተከሳሽ ተከራይቼ መኪናዎቹ በሥራ ላይ እንዳሉ አንደኛው መኪና የመገልበጥ አደጋ ደርሶበት በውሉ መሠረት በዚህ መኪና መሥራት እንድችል ተከሣሽ መኪናውን አስጠግኖ ማስረከብ ሲገባው ይህንን ግዴታውን ባለፈፀሙ በጠቅላላው ብር 290,377.12 (ሁለት መቶ ዘጠና ሺ ሶስት መቶ ሰባ ሰባት ብር ካስራ ሁለት ሣንቲም) ጥቅም የተቋረጠብኝ ስለሆነ ይህንን ገንዘብ እንዲከፍል ይወስንልኝ በማለት ጠይቋል።

ተከሳሽም ቀርቦ በሰጠው መልስ የውሉን መኖር አምኖ ነገር ግን መኪናው ሊገለበጥ የቻለው ከሣሽ ክክብደት በላይ በመጫኑ ምክንያት ነው ብሎ ክስ ውድቅ እንዲደረግ የተከራከረ ሲሆን ከዚህም ሌላ ከሳሽ በውሉ መሠረት አለመፈጸሙን ገልጾ የመኪና ኪራይ ገንዘብ፣ መኪናውን ለማስጠገን ወጭ ተደርጓል ያለውን ገንዘብና የገደብ መቀጫ ጨምሮ በድምሩ ብር 252,246 (ሁለት መቶ ሃምሳ ሁለት ሺ ሁለት መቶ አርባ ስድስት) እንዲከፈለው በመጠየቅ የተከሳሽ ከሳስነት ክስ አቅርቧል። የግራ ቀኙ ክርክር በዚህ መልኩ

የቀረበለትም የዞን ክፍ/ቤት ክርክሩን መርምሮ ከሳሽ በክስ ከጠየቀው ገንዘብ ብር 65,254 (ስልሳ አምስት ሺ ሁለት መቶ ሀምሳ አራት) ውድቅ አድርጎ ቀሪው ብር 225,123.12 (ሁለት መቶ ሀምሳ አምስት ሺ አንድ መቶ ሀምሳ ስድስት ብር ከአስራ ሁለት ሣንቲም) ተከላኝ ለከላኝ እንዲከፍል በማለት ሲወስን በተከላኝ በኩል የቀረበውን የተከላኝ ከላኝነት ክስ በተመለከተ ፍ/ቤቱ በውሳኔው ምንም ሳይል አልፎታል።

ተከላኝ በዚህ ውሳኔ ቅሬታ አድርጎት የይግባኝ ቅሬታውን ለሱማሌ ክልል ጠ/ፍ/ቤት ቢያቀርብም ፍ/ቤቱ በበኩሉ ግራ ቀኙን አከራክሮ ይግባኙን ባለመቀበል የሥር ፍ/ቤትን ውሳኔ አጽንቷል።

የሰበር አቤቱታውም የቀረበው ይህንን በመቃወም ሲሆን ይህ ሰበር ችሎት የቀረበውን አቤቱታ መርምሮ ተጠሪ የአመልካችን መኪና ተከራይቶ ሲሠራበት መኪናው ተገልብጦ ሥራ በማቆሙ ተጠሪ የቀረበትን ገቢ አመልካች እንዲከፍል መወሰኑ እንዲሁም የአመልካች የተከላኝ ከላኝነት ክስ መታለፉ ለሰበር ቀርቦ ሊመረመር የሚገባው ሆኖ በመገኘቱ ተጠሪን በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሯል።

ምላሽ ማግኘት የሚገባውም ይህ ውሳኔ ነጥብ በመሆኑ ከሕገ ጋር ተገናዝቦ እንደሚከተለው ተመርምሯል።

በውሉ ግዴታ ውስጥ ባለዕዳው የጉዳት ኪሣራ ከፋይ የሚሆነው ውሉን አሟልቶ ባለመፈጸሙ ወይም ውሉን ከስምምነቱ ውጭ አዘግይቶ በመፈጸሙ የተነሳ በሌላው ተዋዋይ ወገን ላይ በገንዘብ ሊተመን የሚችል ኪሣራ የደረሰበት መሆኑ ሲታወቅ እንደሆነና የጉዳት ኪሣራ ክፍያ ጥያቄውም ውሉን አስገድዶ ከማስፈጸም /forced performance/ ወይም ውሉ እንዲሰረዝ ከመጠየቅ ጋር ሊቀርብ እንደሚችል ከፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1790 እና ተከታዮቹ ድንጋጌዎች መገንዘብ ይቻላል። በተያዘው ጉዳይ ተጠሪ ክሱን ያቀረበው በኪራይ ከአመልካች የተረከበው መኪና በሥራ ላይ እንዳለ በመገልበጡ ምክንያት ሥራ በማቆሙ የቀረበትን ገቢ አመልካች እንዲከፍለው በመጠየቅ ነው። ግራ ቀኙ ባቋቋሙት ውል መሠረት አመልካች መኪናውን ለተጠሪ

አላስረከበም ወይም ያስረከበው አዘግይቶ ነው የሚል ክስ በተጠሪ በኩል ባለመቅረቡ አመልካች የውል ግዴታውን አልፏልም ለማለት የማይቻል ከመሆኑም በላይ የውሉም ይዘት ሲታይ ተጠሪ በኪራይ በተረከባቸው መኪናዎች ላይ በአደጋ ምክንያት ጉዳት ቢደርስ ለመድን ድርጅትና ለአመልካች በወቅቱ የማሳወቅ ኃላፊነት ተጠሪ እንዳለበትና አመልካችም በበኩሉ ለደረሰው ጉዳት ተገቢው ዕርምጃ እንዲወሰድ የሚያደርግ መሆኑ ከመመልከቱ በስተቀር ጉዳት የደረሰበትን መኪና በተገቢው ጊዜ እንዲጠገን ባለማድረግ የጉዳት ኪሣራ በተጠሪ ላይ ከደረሰ አመልካች ካሳ የሚከፍል ስለመሆኑ አልተመለከተም።

ስለሆነም የጅጅጋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤትም ሆነ የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት አመልካች ለተጠሪ የጉዳት ኪሣራ ሊከፍል ይገባል በማለት የሰጡት ውሳኔ በሕገ ጋር ስለ ጉዳት ኪሣራ አከፋፈል ከተቀመጠው ዓላማ ጋር የማይጣጣምና ውሉንም መሠረት ያደረገ ሆኖ አልተገኘም።

በሌላ በኩልም አመልካች በበኩሉ በውሉ አፈጻጸም ረገድ ጉዳት የደረሰበት መሆኑን በመግለጽ ብር 252,246 /ሁለት መቶ ሃምሳ ሁለት ሺህ ሁለት መቶ አርባ ስድስት/ ኪሣራ እንዲከፈለው በጅጅጋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት የተከላኝ ከላኝነት ክስ የመሠረተ ቢሆንም ፍ/ቤቱ ዳኝነት ሳይሰጥበት አልፎታል። በግልጽ ዳኝነት ተጠይቆበት ውሳኔ ሳይሰጥበት የታለፈ ጉዳይ እንደተነፈገ የሚቆጠር መሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ቁ. 5/3/ ላይ የተመለከተ ቢሆንም የዚህ ድንጋጌ ተፈጻሚነት ዳኝነት ከተጠየቀባቸው ነገሮች በተወሰኑት ላይ ውሳኔ ተሰጥቶ በተወሰኑ ላይ ደግሞ ውሳኔ ሳይሰጥ ቢቀር የታለፈው እንደተነፈገ እንደሚቆጠር ሲሆን በተያዘው ጉዳይ የተከላኝ ከላኝነት ክሱ ጨርሶ ያልታየ በመሆኑ እንደተነፈገ ይቆጠራል ለማለት የሚቻል ሆኖ አልተገኘም። ስለሆነም ሰበር ሰሚ ችሎት ቀጥሎ የተመለከተውን ውሳኔ ሠጥቷል።